

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Немсадзе Гурама Гівійовича

«Фінансова архітектура корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (галузь знань 07 «Управління та адміністрування»)

Актуальність теми дисертації

Стрімкий розвиток глобалізаційних процесів упродовж останніх років супроводжувався нагромадженням різноманітних диспропорцій та суперечностей у процесах розвитку господарюючих суб'єктів. Це зумовлює необхідність переосмислення принципів взаємодії між учасниками економічних відносин для досягнення фінансової стійкості та економічного розвитку.

В умовах нестабільного економічного середовища актуалізується й питання трансформації фінансової діяльності національних корпорацій з метою підвищення їхньої ефективності та забезпечення стійкого функціонування в довгостроковій перспективі. Фінансово-економічні відносини певною мірою визначаються такими структурними характеристиками корпорації, як структура власності, структура капіталу, корпоративне управління та контроль. Саме ці характеристики визначають фінансову архітектуру й особливості фінансової діяльності корпорації та здійснюють вплив на її ефективність.

Формування й ефективне функціонування фінансової архітектури корпорацій дозволяє забезпечувати збалансованість їхньої фінансово-господарської діяльності й протидіяти негативним тенденціям нестабільного економічного середовища. Особливе значення модернізація фінансової архітектури має в посткризовий період, що особливо характеризується нестабільністю економічного середовища.

Вищезазначене свідчить про те, що дисертаційна робота Немсадзе Гурама Гівійовича виконана на актуальну тему, висвітлення якої є своєчасним, та розкриває новий підхід до вирішення наукового завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних засад стосовно основних напрямів удосконалення фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

**Ступінь обґрунтованості наукових
положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у
дисертації, їх достовірність і повнота викладу в публікаціях**

Зміст дисертації, структура та виклад науково-прикладних розробок свідчать про завершеність наукового дослідження, в якому автором розв'язано та формалізовано актуальне науково-практичне завдання. Оцінюючи дисертаційну роботу, можна стверджувати, що одержані наукові результати є обґрунтованими, а наукова новизна є достовірною відповідно до представлених у роботі доказів, створених за допомогою загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів комплексних досліджень.

Варто відзначити, що автором було опрацьовано: велику кількість зарубіжних і вітчизняних інформаційних джерел в аспекті формування фінансової архітектури корпорацій; наукові праці з проблематики розвитку фінансової архітектури; спеціалізовані галузеві періодичні видання; аналітичні та статистичні дослідження; статистичну інформацію господарюючих суб'єктів. Обґрунтованість наукових положень підтверджується проведенням автором аналізом наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених, логікою та чітко поставленими завданнями, коректним підбором і опрацюванням великої кількості статистичних та аналітичних матеріалів.

Дисертаційна робота Немсадзе Г.Г. складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Логічна структура побудови змісту дисертаційної роботи засвідчує високий професійний рівень дисертанта. Матеріал викладено послідовно і відповідно до завдань та

структури дисертації.

Результати, отримані в процесі дослідження, знайшли відображення у 18 наукових працях, серед них: 1 підрозділ у колективній монографії (у співавторстві); 9 праць – у наукових фахових виданнях України та зарубіжних виданнях, які внесено до міжнародних наукометричних баз, у тому числі 2 праці розміщено в наукових фахових виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; 8 праць апробаційного характеру. З них відповідають вимогам п. 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167 – 8 публікацій. Загальний обсяг публікацій, що належить автору, становить 4,4 ум. друк. арк. Ознайомлення зі змістом наукових праць свідчить про повноту відображення в них основних положень та результатів дослідження.

У цілому структура та зміст дисертації свідчать про комплексний характер проведеного дисертантом дослідження. Висновки, наведені в дисертації, відображають глибину досліджуваної проблеми, логічно побудовані та мають аналітичне підґрунтя.

Дисертація виконана з дотриманням норм академічної доброчесності. Порушення норм академічної доброчесності у будь-яких проявах (формах) не виявлено.

Наукове значення та новизна дисертації

Дисертаційна робота Немсадзе Гурама Гівійовича становить завершене наукове дослідження, в якому проведено ґрунтовний аналіз фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

Заслуговує позитивної оцінки обґрунтування науково-методичних положень щодо визначення впливу нестабільного економічного середовища на фінансову архітектуру корпорації, які враховують результати ідентифікації факторів зовнішнього та внутрішнього середовища в розрізі окремих

компонентів фінансової архітектури та забезпечують можливість оцінити вплив таких чинників на розвиток корпоративного сектору економіки і рівень фінансової стійкості корпорацій (С. 65-70)

Позитивно також можна оцінити удосконалення методичних підходів до оцінки показників операційної та стратегічної ефективності фінансової діяльності корпорації (С.86-87, 107-108, 112-122). Це дозволяє отримати релевантну інформацію щодо фінансової діяльності корпорації з метою підвищення ефективності прийняття та реалізації управлінських рішень.

У роботі автором удосконалено концептуальні положення механізму оптимізації фінансової архітектури, серед яких виокремлено принципи, завдання, методи і підсистеми забезпечення (С. 180-188). Використання зазначених концептуальних положень дозволяють забезпечити стабільний фінансовий стан корпорації та ефективну діяльність у довгостроковому періоді.

Набув подальшого розвитку поняттєво-категорійний апарат фінансової теорії в частині уточнення дефініції «фінансова архітектура корпорації», як адаптивної системи взаємопов'язаних компонентів, а саме структури власності, структури капіталу, корпоративного управління та організаційно-правової форми господарювання, що впливає на діяльність корпорації шляхом досягнення її менеджментом фінансових цілей у короткостроковій та довгостроковій перспективах (С. 27-30).

На особливу увагу заслуговують практичні рекомендації щодо пріоритетних напрямів фінансової архітектури корпорацій із урахуванням впливу нестабільного економічного середовища, основою яких є: системний аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища корпорації; виокремлення заходів щодо зменшення обсягів дебіторської заборгованості; конкретизація передумов оптимізації структури корпорації; перегляд форм власності; систематизація сильних та слабких сторін сформованої фінансової архітектури (С. 177-179).

Детальний аналіз основних питань дослідження, проведений в роботі, дозволив автору зробити обґрунтовані та самостійні висновки і пропозиції.

Достовірність і практичне значення дисертаційної роботи

Практичне значення отриманих результатів полягає в обґрунтуванні методичних підходів і висновків щодо модернізації фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища. Основні положення, викладені в дисертації доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій, які підлягають широкому застосуванню як у проведенні подальших досліджень, так і у практичній діяльності.

Достовірність отриманих результатів засвідчують відповідні розробки Немсадзе Гурама Гівійовича, які мають практичне значення і знайшли своє застосування в діяльності окремих установ, що підтверджується відповідними довідками про впровадження, зокрема:

– Київської обласної ради VII скликання при актуалізації Стратегії розвитку Київської області на 2021–2027 роки (довідка № 2025/03-01 від 21.09.2020);

– Києво-Святошинської районної ради Київської області VII скликання при розробленні положень Програми щодо залучення інвестицій у Києво-Святошинському районі Київської області на 2018–2020 роки (довідка № 289/02-18 від 06.08.2020);

– ПАТ «ЗНВКІФ «ДЖЕНЕРАЛ ІНВЕСТМЕНТ РЕСУРСЕС» при визначенні пріоритетних напрямів подальшої діяльності та оптимізації фінансової архітектури (довідка № 0118/1 від 18.01.2021);

– ПрАТ «КДЗ» при розробці фінансової стратегії розвитку (довідка № 139 від 15.02.2021).

Положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Університету державної фіскальної служби України при викладанні навчальних дисциплін «Біхевіористичні фінанси», «Поведінкові фінанси» (акт впровадження б/н від 28.01.2021).

Характеризуючи дисертаційну роботу Немсадзе Гурама Гівійовича слід зазначити, що основні результати дослідження викладено переконливо і логічно, висновки та рекомендації ґрунтуються на результатах власних

наукових розвідок.

Достовірність практичних розробок автора підтверджується відповідними довідками. Враховуючи це, зроблено висновок, що одержані практичні результати також є достовірними.

Таким чином, методологічні розробки та практичні результати дослідження, які ґрунтуються на відповідних теоретичних положеннях, дають підстави зробити висновок, що дисертаційна робота характеризується практичною спрямованістю.

Зауваження та дискусійні положення

Відмічаючи позитивні сторони дисертації Немсадзе Г.Г, необхідно звернути увагу на певні зауваження та дискусійні положення, а саме:

1. У першому розділі дисертації автором достатньо ґрунтовно розглянуто компоненти фінансової архітектури корпорації (С. 34-57). Водночас слід було б більше уваги приділити питанню здійснення корпоративного контролю для мінімізації ризиків фінансових втрат власників і кредиторів та оптимізації структури капіталу.
2. Дисертаційна робота містить положення щодо необхідності виокремлення факторів трансмісійного механізму для аналізу впливу грошово-кредитної політики на розвиток корпоративного сектору економіки (С. 66-67), проте, на нашу думку, доцільно було б конкретизувати цей вплив на фінансову архітектуру корпорації в умовах нестабільного економічного середовища.
3. У другому розділі дисертації проведено ґрунтовний аналіз основних показників фінансової діяльності вітчизняних підприємств (С.82-94). У той же час, роботу посилило б та осучаснило б висвітлення впливу світової пандемії COVID-19 на корпоративний сектор економіки.
4. У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід оптимізації фінансової архітектури корпорацій» автором зазначається, що використання досвіду побудови англо-американської та японської моделей в Україні є доволі проблематичним (С.161-162, 164-165). Однак, важливо було б більш розгорнуто розглянути

питання застосування досвіду континентальної моделі при формуванні та оптимізації фінансової архітектури корпорацій в Україні.

5. У підрозділі 3.3 «Концептуальні підходи до оптимізації фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища» (С.180-188) доцільно було б надати більш поглиблену характеристику методам нейтралізації загроз як підсистеми запропонованого механізму оптимізації фінансової архітектури.

Однак, наведені зауваження та пропозиції не зменшують наукової та практичної цінності представленої дисертаційної роботи та не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Загальний висновок

Дисертація Немсадзе Гурама Гівійовича на тему «Фінансова архітектура корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища» є самостійно виконаним завершеним науковим дослідженням актуальної проблеми, містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних і практичних питань, пов'язаних з удосконаленням фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

Представлені в дисертації наукові положення, висновки, рекомендації і пропозиції в комплексі поглиблюють теоретичні засади та практичні аспекти модернізації фінансової архітектури корпорацій.

У дисертації отримано нові науково обґрунтовані теоретичні й практичні результати, що в сукупності сприяють підвищенню ефективності функціонування корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам.

Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані, аргументовані, містять наукову новизну та пройшли необхідну апробацію на науково-практичних конференціях.

Зважаючи на актуальність вирішених в дисертаційній роботі завдань, отримані наукові висновки, теоретичне обґрунтування принципів наукових положень, використання сучасних методів наукових досліджень та підтвердження значущості результатів дослідження можна стверджувати, що дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 9, 10, 11, 12 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 167 зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 979 від 21.10.2020 та № 608 від 09.06.2021, а її автор Немсадзе Гурам Гівійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (галузь знань 07 «Управління та адміністрування»).

Офіційний опонент:

**доктор економічних наук, професор,
директор Державної освітньої
установи «Навчально-методичний центр
з питань якості освіти»**



В. М. Мельник